

SLOVENSKÁ SPOLOČNOSŤ FYZIATRIE, BALNEOLÓGIE A LIEČEBNEJ REHABILITÁCIE

LEKÁRSKA SPOLOČNOSŤ
Cukrová 3, 813 22 Bratislava

31. marec 2020

Usmernenie lekárov FBLR pri epidemiologickej situácií COVID-19

Odporúčenie pre:

- *ambulantných poskytovateľov,*
- *poskytovateľov ústavnej liečby v lôžkových zariadeniach rôznej kategórie*

V aktuálnej situácii rozšírenia infekčného

ochorenia COVID – 19 v SR vydávame následné odporúčenie.

Tento dokument sumarizuje informácie a odporúčania SS FBLR pri SLS, vydané s cieľom poskytnúť adekvátnu starostlivosť pacientom pri potenciálnom ohrození ochorením COVID-19 a súčasne chrániť zdravotnícky a ošetrovateľský personál, s ohľadom na prioritu stabilizovať rastúce počty nakazených aktívnych pacientov.

MZ SR vydalo klinické protokoly k diagnostike a vyšetrovacím postupom pri pacientoch podozrivých z nákazy COVID-19, podľa ktorých sa postupuje.

Personál prichádzajúci do styku s pacientom, musí považovať v súčasnej epidemiologickej situácii **každého pacienta** za **podozrivého z COVID-19**, musí dodržiavať pravidlá používania OOP pri prevencii a kontrole infekcií dané pokynmi zamestnávateľa, resp. nadriadenej inštitúcie, organizácie.

Každý zdravotnícky pracovník musí prísne individuálne posúdiť riziko na konkrétnom mieste starostlivosti.

- **Odporúčenie pre ambulantných poskytovateľov,**

Pacienti v ambulantnej starostlivosti FBLR sú braní ako potencionálne nakazení.

Pri vstupe na každé pracovisko FBLR sa podľa nariadenia Vlády SR meria TT všetkým pacientom a nevyhnutnému doprovodu, pri odbere anamnézy od pacienta resp. rodinného príslušníka, sprevádzajúcej osoby sa cielene odoberá cestovateľská resp. riziková anamnéza kontaktu

s potencionálne rizikovou osobou. Samozrejme sa prihliada na aktuálne ochorenie pacienta a jeho osobnú anamnézu. Nutnosťou sú ochranné rúška u pacienta a doprovodu.

Opatrenia pre personál: Respirátor FFP2/3 /ochranné rúška, okuliare/ štít , ochranné rukavice, ochranný plášť.

V ambulatnej organizácii práce personálu FBLR odporúčame využívať telemedicínu, pomocou fotodokumentácie, videozáznamov konzultovať aktuálny zdravotný stav pacienta, inštruovať o možnostiach adekvátnej liečby v domácom režime, technike resp. metodike cvičenia v rámci LTV, o aplikácií teploliečby, resp. lokálnych derivancií, bandážovania, aplikácie a používania ortézoterapie, používania podporných pomôcok pri vertikalizácii, resp. korzetoterapie.

Je možné pacienta vybaviť potrebnou liečbou využitím elektronického receptu / liekové formy a PZP/.

Ak ambulancia FBLR a SVALZ zložka pracoviska pokračuje v liečbe akútnych stavov - radikulárny sy, paréza n. facialis, pooperačné a poúrazové stavy, iné novo identifikované ochorenia resp. poruchy muskuloskeletárneho, periférneho a centrálného nervového systému, stavov, u **ktorých je riziko poškodenia zdravia z oneskorenia liečby** odporúčame len aplikovanie bezkontaktných elektroliečebných procedúr v možnostiach pracoviska (laseroterapia, bioptonová lampa, dištančná elektroterapia DET) a inštruktážnych LTV, pri dodržaní všetkých ochranných doporučení v rámci zabezpečenia bezpečnosti personálu aj pacientov. Aplikácia termoliečebných procedúr (okrem jednorazových), masážnych techník a metodík sa neodporúča.

Pri indikovaní liečby je nutné zvážiť všetky jej benefity a postupovať podľa aktuálnych vedomostí a poznatkov EBM (evidence base medicine) za účelom predísť poškodeniu zdravia pacienta v zmysle vzniku a/alebo prehĺbenia štrukturálneho resp. funkčného deficitu.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto **neodporúčame pokračovať resp. prijímať do ambulantne poskytovanej rehabilitačnej starostlivosti pacientov s chronickými ťažkosťami**, kde nehrozí riziko poškodenia zdravotného stavu podľa vyššie uvedeného kontextu, a samozrejme ukončiť resp. na potrebnú dobu podľa vývoja aktuálnej situácie a nariadení vlády SR prerušiť liečbu pacientov v udržiavacej, podpornej resp. stabilizačnej fáze rehabilitácie.

Hygiena rúk je základom OOP pri stretnutí a vykonávaní liečby pri jednotlivých druhoch poskytovanej liečby v režime FBLR ambulancie, resp. oddelenia.

- **Odporúčenie pre poskytovateľov ústavnej liečby**

Organizácia práce oddelení a pracovísk v gescii MZ SR, VÚC a súkromných sietí poskytovateľom sa riadi nariadením vlády SR, MZ SR a HHSR.

Štatutárny zástupca zdravotníckeho zariadenia realizuje opatrenia na zabezpečenie pripravenosti ústavného a ambulantného zdravotníckeho zariadenia a zdravotníckych pracovníkov na poskytovanie zdravotnej starostlivosti pacientom s podozrením z ochorenia COVID-19. http://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/Usmernenie_hlavneho_hygienika_SR_COVID-19_piata_aktualizacia.pdf

Uvedené odporúčania a usmernenia sa riadia nariadeniami nadradených orgánov pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti na regionálnej, celoslovenskej a medzinárodnej úrovni, pričom sa aktuálne musia prispôbovať situácii a podliehať revízii podľa aktuálneho vývoja v danom regióne.

Od 15.1. 2020 je v platnosti klinický protokol ŠDTP „Rehabilitácia v intenzívnej medicíne“ autorky MUDr. Anny Királovej, PhD., ktorým sa riadi poskytovaná rehabilitačná starostlivosť na odd. JIS a ARO pre pacientov so syndrómom akútnej respiračnej infekcie pri suspektnnej infekcii COVID-10 / SARS-Cov-2/ - <https://www.mzsr.sk/?Standardne-Postupy-V-Zdravotnictve>

ŠTANDARDNÉ POSTUPY PRE ZDRAVOTNÍKOV ku COVID-19

Klinický protokol ŠPDTP - Klinický manažment podozrivých a potvrdených prípadov COVID-19

<https://www.standardnepostupy.sk/klinicky-protokol-spdtp-klinicky-manazment-podozrivych-a-potvrdenych-pripadov-covid-19/>

POSTUPY PRE PACIENTOV ku COVID-19

<https://www.standardnepostupy.sk/covid-19-coronavirus/>

Webová stránka vytvorená NCZI o koronavíruse - <https://www.korona.gov.sk/>

Informácie a možnosti stiahnutia aplikácie eAlerts– <https://www.korona.gov.sk/ealerts.php>

V kontexte odporúčaní vypracovaných viacerými profesijnými organizáciami v zdravotníctve odporúčame nasledovné minimálne požiadavky na OOP – osobné ochranné prostriedky.

Personál prichádzajúci do styku s pacientom v súčasnej situácii musí každého považovať za podozrivého z ochorenia COVID-19 .

Odporúčenia OOP

Personál: Respirátor FFP 3 (ochranné chirurgické rúško)

- ✓ Ochranné okuliare
- ✓ Ochranné rukavice
- ✓ Ochranný plášť
- ✓ Ochranný štít

Pacient:

- ✓ Ochranné rúško chirurgické, pri predpokladanom dobrom zdravotnom stave, negatívnej cestovateľskej anamnéze
- ✓ Ochranné rukavice

V režime pracoviska treba dodržiavať uvedené pravidlá:

(materiál prevzatý - P. Visolajský, K.Visolajská pre Odbor krízového manažmentu MZ SR podľa odporúčaní European Centre for Disease Prevention and Control. Infection prevention and control for COVID-19 in healthcare settings – March 2020. ECDC: Stockholm; 2020.)

Miesto	Osoba	Aktivita	Druh OOP alebo opatrenia
Zdravotnícke zariadenie – ústavné zariadenia			
Miestnosť pre pacienta	Zdravotnícki pracovníci	Poskytovanie priamej starostlivosti pacientom so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19, vrátane odberu nazofaryngeálnych a orofaryngeálnych výterov	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • respirátor FFP2/3 alebo ak nie je respirátor, použitie chirurgické rúško (pri výteroch FFP3) • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
		Zdravotnícke výkony, pri ktorých sa uvoľňuje aerosól, u pacientov so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému, vzduchovému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • Respirátor N95/FFP3 (dobře pasujúci, so skontrolovaným tesnením) • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit) • Podtlaková miestnosť, ak je to možné
	Ostatný personál	Vstupovanie do izby pacienta so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • respirátor FFP2/3 alebo ak nie je respirátor, použitie chirurgické rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
	Návštevy	Vstupovanie do izby pacienta so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19 Návštevy obmedziť na minimum	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško ak pacient nemá respiračné príznaky • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
Miesto	Osoba	Aktivita	Druh OOP alebo opatrenia

Iné priestory, cez ktoré pacienti prechádzajú (napr. oddelenia, chodby)	Všetok personál, vrátane zdravotníkov	Každá aktivita, ktorá nezahŕňa kontakt s pacientom so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	všetci nosiť rúška, ak je v platnosti toto nariadenie vlády a ďalšie opatrenia podľa posúdenia rizík
Triedenie/triáž	Zdravotnícki pracovníci	Predbežný skrining, ktorý nezahŕňa priamy kontakt	<p>Ak je možné udržiavať priestorovú vzdialenosť najmenej 2 m alebo oddelenie fyzickou bariérou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško <p>V opačnom prípade, bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
	Pacienti so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Každá aktivita	<p>Udržiavať priestorovú vzdialenosť najmenej 2 m alebo oddelenie fyzickou bariérou.</p> <p>Poskytnúť chirurgické/ochranné rúško, ak ho pacient toleruje</p> <p>Pacient musí dodržiavať hygienu rúk.</p>
Administratívne priestory	Všetok personál, vrátane zdravotníkov	Administratívne činnosti, ktoré nezahŕňajú kontakt s pacientmi	<ul style="list-style-type: none"> • všetci nosiť rúška, ak je v platnosti toto nariadenie vlády
Miesto	Osoba	Aktivita	Druh OOP alebo opatrenia
Zdravotnícke zariadenie – ambulatné zariadenia			
Konzultačná miestnosť/ priestor	Zdravotnícki pracovníci	Vyšetrenie pacientov so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	<p>Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • respirátor FFP2/3 alebo ak nie je respirátor, použiť chirurgické rúško/ochranné rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)

Miesto	Osoba	Aktivita	Druh OOP alebo opatrenia
	Pacienti so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Každá aktivita	<ul style="list-style-type: none"> • Poskytnúť chirurgické/ochranné rúško, ak ho pacient toleruje • Pacient musí dodržiavať hygienu rúk
	Ostatný personál	Po a medzi konzultáciami s pacientmi so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	<p>Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • respirátor FFP2/3 alebo ak nie je respirátor, použiť chirurgické rúško/ochranné rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
Čakáreň	Pacienti so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Každá aktivita	<ul style="list-style-type: none"> • Poskytnúť chirurgické/ochranné rúško, ak ho pacient toleruje. • Okamžite presunúť pacienta do jednoposteľovej izby alebo priestoru oddeleného od ostatných; ak to nie je možné, zabezpečiť priestorovú vzdialenosť najmenej 2 m od ostatných pacientov.
Administratívne priestory	Všetok personál, vrátane zdravotníkov	Administratívne činnosti, ktoré nezahŕňajú kontakt s pacientmi	<ul style="list-style-type: none"> • všetci nosiť rúška, ak je v platnosti toto nariadenie vlády“
Triedenie/ Recepcia	Zdravotnícki pracovníci	Predbežný skrining, ktorý nezahŕňa priamy kontakt	<p>Ak je možné udržiavať priestorovú vzdialenosť najmenej 2 m alebo oddelenie fyzickou bariérou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • všetci nosiť rúška, ak je v platnosti toto nariadenie vlády“ <p>V opačnom prípade, bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)

	Pacienti so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Každá aktivita	<ul style="list-style-type: none"> • priestorovú vzdialenosť najmenej 2 m alebo oddelenie fyzickou bariérou. • Poskytnúť chirurgické/ochranné rúško, ak ho pacient toleruje.
Miesto	Osoba	Aktivita	Druh OOP alebo opatrenia
Iné miesta			
Domáca starostlivosť	Zdravotnícky pracovník	Navštevovanie klientov/pacientov so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
		Poskytovanie priamej starostlivosti rezidentom so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19, vrátane odberu nazofaryngeálnych a orofaryngeálnych sterov	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško • Ochranný plášť • Rukavice • Ochrana očí (okuliare/štit)
	Zdravotnícky pracovník		
			Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu s použitím respirátora N95 pri poskytovaní CPAP.
		Poskytovanie CPAP a/alebo	
	Zdravotnícky pracovník	Otvorené odsávanie rezidentom so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Realizujte v jednoposteľovej izbe so zatvorenými dverami.
Zariadenie dlhodobej starostlivosti			Počet ľudí v miestnosti počas zákroku treba obmedziť na minimum.
			Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> • Chirurgické/ochranné rúško • Ochranný plášť

	Ostatný personál	Pri vstupe do izby rezidenta so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	<ul style="list-style-type: none"> Rukavice Ochrana očí (okuliare/štít)
		Administratívne činnosti, ktoré nezahŕňajú kontakt s rezidentmi so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	
	Administratívne priestory		<ul style="list-style-type: none"> Netreba používať OOP ochranné rúško (z nariadenia vlád SR)
		Pri vstupe do izby rezidenta so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19	Bezpečnostné opatrenia proti kontaktnému a kvapôčkovému prenosu, ktoré zahŕňajú aj: <ul style="list-style-type: none"> Chirurgické/ochranné rúško Ochranný plášť Rukavice Ochrana očí (okuliare/štít)
		Mali by byť obmedzené na minimum	
	Návštevy		

Doc. MUDr. Karol Hornáček, PhD.
Prezident SS FBLR

MUDr. Miriam Džiaková, PhD.
Hlavná odborníčka MZ SR pri MZ SR

Literárne odkazy:

ASGE Ensuring Safety in the Gastrointestinal Endoscopy Unit Task Force, Calderwood AH, Chapman FJ, et al. Guidelines for safety in the gastrointestinal endoscopy unit. *Gastrointest Endosc.* 2014;79(3):363– 372. doi:10.1016/j.gie.2013.12.015.

Ontario Agency for Health Protection and Promotion, Provincial Infectious Disease Advisory Committee. Annex B: Best Practices for Prevention of Transmission of Acute Respiratory Infection. Annexed to: Routine Practices and Additional Precautions in All Health Care Settings. Toronto, ON: Queen's Printer for Ontario; 2013. Available from: <https://www.publichealthontario.ca/-/media/documents/bp- prevention-transmission-ari.pdf?la=en>.

Smith JD, MacDougall CC, Johnstone J, Copes RA, Schwartz B, Garber GE. Effectiveness of N95 respirators versus surgical masks in protecting health care workers from acute respiratory infection: a systematic review and meta-analysis. *CMAJ.* 2016;188(8):567-74.

Tran K, Cimon K, Severn M, Pessoa-Silva CL, Conly J. Aerosol generating procedures and risk of transmission of acute respiratory infections to healthcare workers: a systematic review. *PLoS One.* 2012;7(4):e35797.

WHO, 2020
CDC, 2020
ECDC, 2020